

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנתם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תרומה

(חלק טז — שיחה ה)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

שנת הקהל

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות

שבוע פרשת תרומה, כח שבט — ד' אדר, ה'תשפ"ב (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2023
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תרומה ה

322

רואים אנו באופן בולט בשיטת פירושו בנידון דידן.

כאמור, בגמרא תלו את המחלוקת אם היו ה"נרות" צריכים להיות "מקשה" (עם המנורה) בפלוגתא אם "באות מן הככר". וכמו שכתב הרמב"ן: "על דעת כולם לא יבוא במשקל הככר אלא גוף המנורה במה שהוא עמה מקשה" – ולכן ביאר, שלפי הדעה (בברייתא דמלאכת המשכן⁸) שהמלקחים והמחתות, באות מן הככר, הרי שאינם "כלים נפרדים" מהמנורה, אלא חלק מהמנורה [מלקחים – הם שעושין על פי הנרות טס של זהב כו", ומחתות – הם ספלים שתחת כל נר ונר כו"].

אבל רש"י – בפירושו על "ככר זהב טהור"⁹ – כתב: "שלא יהי משקלה עם כל כלי" אלא ככר כו", ולפני זה¹⁰ פירש: "ומלקחי, הם הצבתים כו", "ומחתות, הם כמין בזיכין קטנים שחותה בהן כו" – ונמצא (לדעתו) שגם הכלים הנפרדים מהמנורה הם חלק מהככר¹⁰ –

א. באופן עשיית "נרות" המנורה, ישנה מחלוקת בגמרא¹: לדעה א' היו הנרות חלק מהמנורה, כי הדין שתהי' המנורה, "מקשה"² (ולא "פרקים (ממש)³) כולל גם את הנרות; ולדעה הב' היו ה"נרות" נפרדים מן המנורה, אלא שקודם ההדלקה העמידום על קני המנורה [ואופן הטבת (ניקוי) הנרות הי' "מסלקן (מן המנורה) ומניחן באוהל ומקנחן כו"⁴].

ובגמרא שם תלו מחלוקת זו בפלוגתא בענין מה שנאמר במנורה⁵ "ככר זהב טהור יעשה אותה את כל הכלים האלה", אי קאי גם על ה"נרות", שאף הם "באות מן הככר" (ולפי זה היו "מקשה"); או שמא רק המנורה עצמה "באה מן הככר", אבל לא הנרות (ולפי זה לא היו הנרות "מקשה").

והרמב"ם⁶ פסק להלכה: "מנורה הבאה זהב תהי' כולה ככר עם נרותי' ותהי' כולה מקשה... שהנרות קבועין במנורה והם מכלל הככר".

ב. כבר נתבאר כמה וכמה פעמים, שדרך רש"י בפירושו על התורה לפרש ע"ד הפשט, אפילו כאשר אין זה מתאים עם חלק ההלכה שבתורה – וזאת

(7) פרשתנו שם.

(8) נסמן לעיל הערה 1.

(9) שם, לח.

(10) ברא"ם, גוף ועוד – שכוונת רש"י ב"כל כלי" היא רק ל"נרותי", עיי"ש. אבל כמדובר כמה פעמים, רש"י כתב פירושו בסגנון ברור גם לכן חמש למקרא, מבלי ליתן מקום לטעות מהי כוונתו. ומכיון שכתב "עם כל כלי", הרי פשוטו, כולל הכל – גם מלקחי ומחתות. וכפי הרמב"ן בכוונת רש"י [ושם, דמ"ש רש"י, כן הוא פשוטו

(1) מנחות פה, ב. ברייתא דמלאכת המשכן פ"ט. וראה רמב"ן פרשתנו כה, לט. ועוד.

(2) פרשתנו כה, לא. לו.

(3) ראה פרש"י ורש"י כתי' מנחות שם ד"ה של פרקים. פרש"י ד"ה מסלקן.

(4) מנחות שם.

(5) פרשתנו שם, לט.

(6) הל' ביהב"ח פ"ג ה"ד. שם ה"ו.

את הנרות, „איברים איברים ואח"כ ידיקים", הרי משמעות הדבר לכאורה, שהנרות חייבים להיעשות מלכתחילה „מקשה" עם המנורה.

אבל כד זייקת שפיר, אין זה מוכרח: בדברי רש"י נאמר רק שהציווי „מקשה תיעשה המנורה" שולל את עשיית המנורה באופן ז, „איברים איברים ואח"כ ידיקים" (היינו, שאין לעשות את המנורה מחלקים נפרדים המודבקים יחד) – ובזה כתב רש"י, „איברים איברים ואח"כ ידיקים", כמו כן אסור גם לדבק את הנרות אל המנורה [שאז נמצא שהמנורה אינה „מחתיכה אחת"];

אך לענין עשיית הנרות באופן שישארו כחלקים נפרדים מהמנורה – ורק שמעמידים אותם על ראשי הקנים – על זה לא נאמר מאומה בדברי רש"י, שהרי באופן זה המנורה היא עדיין „מקשה" – היא עשוי „מחתיכה אחת"¹⁸, ואין דבר הדבוק אל המנורה.

ועפ"ז מתורץ גם מה שבסוים פירושו הזכיר רש"י רק את הקנים ולא את הנרות.

ד. מאחר שלא מצאנו באופן ברור¹⁹ בפירוש רש"י מהי שיטתו בזה, וגם לא כתב על זה „איני יודע" (כלשונו במקומות אחרים²⁰ שבהם פירוש הפסוק אינו ברור), צריך לומר,

(18) „וכולה באה מחתיכה אחת" – היינו המנורה עם קניו.
(19) דוחק גדול לומר שסומך שיבינו זה מהשמטתו „נרות" בסיום הד"ה.
(20) תולדות כה, ה. ועוד (נסמנו בלקו"ש ח"ה ע' 1 שוה"ג הא' להערה 2).

וטעמו י"ל – שכן הפירוש הפשוט¹¹ של: (א) מלקחיים ומחתה – בכ"מ בתנ"ך – הוא כלי הנפרד מן הדבר שבא לשמש – ולדוגמא במזבח¹². (ב) „ככר זהב טהור יעשה אותה אל כל הכלים האלה"¹³ הוא, ש„אותה", את המנורה, וכן „את כל הכלים האלה"¹³ – כל הכלים המוזכרים בפסוק¹⁴ – יש לעשות מ„ככר זהב טהור"¹⁵.

ועל פי זה, כיון שלפי פירוש רש"י התנאי ד„מקשה" אינו קשור לשיעור ד„ככר זהב טהור", נמצא, שאין (לשיטתו) שום הוכחה מזה שה„נרות" נעשו מן ה„ככר", שהיו חייבים להיות „מקשה" (עם המנורה).

ג. בהשקפה ראשונה נראה, שלדעת רש"י הציווי „מקשה" במנורה כולל גם את ה„נרות": על „מקשה תיעשה המנורה"¹⁶ פירש רש"י „שלא יעשנה חוליות ולא יעשה קני' ונרות' איברים איברים ואח"כ ידיקים"¹⁷. . . אלא כולה באה מחתיכה אחת כו' ומפריד הקנים אילך ואילך". וכיון שאסור לעשות

של מקרא. וראה גם ראב"ע לקמן פסוק מ]. וראה נימוקי שמואל לרמב"ן שם.

(11) משא"כ בלימוד ע"ד הדרש וההלכה י"ל שרק הפרט ד„זהב טהור" קאי על „את כל הכלים האלה" – ראה מנחות וברייתא דמלאכת המשכן שם. רמב"ן שם.

(12) ישע"י ה. ו. פרשתנו כז, ג ובפרש"י.

(13) ומש"נ „את כל הכלים האלה" הוא כמו „ואת", וכמפורש בויקהל לו, כד.

(14) וי"ל ע בנוגע ל„כל כלי שמנה" (במדבר ד, ט).

(15) וכן מוכח מזה שהציווי ד„ככר" נאמר רק בסוף הפרשה לאחר הציווי על עשיית הכלים.

(16) פרשתנו כה, לא.

(17) ראה ברייתא דמלאכת המשכן שם. ספרי בהעלותך ת, ד.

והיינו שהם בסוג ד, „מלקחי ומחתותי“
שציוויים בא בכתוב תיכף לאחר נרותי.

ה. והוכחה נוספת לזה: בפ' פקודי,
במעשה²⁴ הבאת המשכן למשה,
נאמר²⁵: „את המנורה הטהורה את
נרותי גוי“ – ובשלמא אם נאמר
שהנרות היו נפרדים מהמנורה, מובן מה
שהכתוב מנה את הנרות בפני עצמם
בסדר ההבאה²⁶;

אבל אם הנרות היו „מקשה“
עם המנורה, בודאי אין מקום לומר
שהביאו²⁷ את המנורה (וגם) את נרותי
– שהרי בעת הבאת המנורה מובאים
הנרות בדרך ממילא [כשם שלא יתכן
לומר שהביאו את המנורה וכן את
הקנים, הגביעים וכו'].

ו. ע"פ הנ"ל – שלפי שיטת רש"י
בפירושו על התורה לא נכללו הנרות
בציווי ד, „מקשה“ – יתורצו כמה
שינויים (מדברי רש"י כאן) ותמיהות
בפירוש רש"י בפ' ויקהל (שבה מדובר
בכתוב שנית אודות מלאכת המשכן):

בפסוק²⁸ „ואת מנורת המאור ואת
כלי ואת נרותי“ פירש רש"י על תיבת
„נרותי“: „לוציני“²⁹ בלעז בזיכים
שהשמן והפתילות נתונים בהן“.

שבלימוד הפשט הדברים פשוטים כ"כ,
עד שאין רש"י צריך לפרשם, כי ניתן
לראותם באופן גלוי וברור בפסוקים
עצמם.

והביאור בזה:

סדר הדברים בפרשת מלאכת
המנורה הוא, שתחילה²¹ בא הציווי
„ועשית מנורת זהב גוי' מקשה גוי' ירכה
וקנה גביעי' כפתורי' ופרחי' ממנה יהיו“
(אח"כ מפרט הכתוב את אופן עשיית
קני המנורה גביעי' וכו', ומסיים:
כפתוריהם וקנותם ממנה יהיו כולה
מקשה אחת זהב טהור), ורק לאחר זה
נאמר: „ועשית את נרותי' שבעה גוי'
ומלקחי' ומחתותי' גוי' ככר זהב טהור
גוי“ [וכן בפ' ויקהל²², שבה מתאר
הכתוב את עשיית המנורה בפועל,
נאמרו כל הפרטים באותו הסדר].

– ומזה שהציווי „ועשית את נרותי'
גוי“ נאמר לאחר הפרטים ופרטי
הפרטים דעשיית גוף המנורה, ולאחר
הציווי „כולה מקשה אחת גוי“, מובן,
שלפי פשוטו של מקרא (דרך פירוש
רש"י על התורה), היו „נרותי“ דברים
נפרדים שאינם שייכים לגוף המנורה²³,

(21) פרשתנו שם, לא ואילך.

(22) לו, יז ואילך.

(23) כ"כ גם באוה"ח לעיל פסוק לו [ושם:
דלכו"ע (במנחות שם) אין הנרות מקשה, עיי"ש.
ואכ"מ] ור"פ בהעלותך, ובחוקוני פסוק לו: כתב
עשית נרות ללמדך שהם היו כלים לבדם ונעים
ונדים היו מן הקנים.

ולהעיר: כמבואר בפנים [דלפרשי הנרות לא
היו מגופה של מנורה] מפורש הוא בפרשי דה"ב
(ד, כ. הובא באוה"ח בהעלותך שם) – אבל י"א
(שם) הגדולים להחיד"א ע' רש"י שפירוש דה"ב
אינו מרשי.

(24) לט, לג ואילך.

(25) שם, לו.

(26) והטעם למה מפרט „נרותי“ – מובן
מהמבואר לקמן בפנים – בסופו.

(27) מה שנפרטו בפ"ע בויקהל (לה, יד) בנוגע
לעשייתם – י"ל שהוא מפני חשיבותם כדלקמן
בפנים שם. ועד"ז יש לדחוק בנוגע ל„וכסו“
(במדבר ד, ט).

(28) שם.

(29) כ"ה בדפוטי רש"י לפנינו. ובדפוסים
הראשונים וכת"י רש"י – בכמה שינויים. ובכמה

ואינו מובן:

(א) על התיבות „את נרותי“
 בפרשתנו³⁰ (שבה נזכרו נרות המנורה
 לראשונה) פירש רש"י: כמין בזיכין
 שנותנין בתוכן השמן והפתילות –
 וא"כ, כיון שכבר פירש רש"י בפרשתנו
 מהם הנרות, מדוע הוצרך לחזור על
 הדברים בפ' ויקהל³¹?

מהם – „לוצי"ש“, כבפרש"י תצוה (ל, ז), במדבר
 (שם). ועד"ז הוא בפרש"י שבת כב, ב ד"ה נר.
 ובפרש"י ביצה (כב, א ד"ה שרגא): נר של
 חסם קרויז"ל בלעז. וראה פרש"י מנחות שם ד"ה
 נר של מקדש. ואכ"מ.
 (30) כה, לז. וראה פרש"י לעיל פסוק לא
 (וצ"ע למה כופל רש"י כאן הפירוש דנרותי. וכן
 – טעם השינויים. ואכ"מ).

(31) ומה שבפ' תצוה (שם) מפרש רש"י
 „הנרות, לוצי"ש בלעז כו" – י"ל שאין כוונת
 רש"י לפרש תיבת „הנרות“, כ"א לתרץ: מזה
 שנאמר שם „בהטיבו את הנרות“ ותיכף בפסוק
 שלאח"י, „ובהעלות אהרן את הנרות“, משמע,
 שקאי על אותם הנרות, וקשה: „בהטיבו את
 הנרות“ קאי על הכ"י „ובהעלות אהרן את
 הנרות“ קאי על האור – ע"ד (בהעלותך ח, ב
 ובפרש"י) בהעלותך את הנרות „ע"ש שהלהב
 עולה“ – (הפתילות) כו"ש? ומבאר רש"י, דזה
 שהכלי נק' נרות הוא כמו „לוצי"ש בלעז –
 שתיבה זו פירושה (ושרשה) ענין האור – והיינו
 שהכלי נק' ע"ש האור (השמן והפתילות) שבה,
 כדלקמן בפנים ס"ט. וראה ד"ה ת"ר ג"ח תרמ"ג
 פ"א: ושניהם הם כוונה אחת לענין זה שעיקר
 קיום האור הוא ע"י הנר כו', עיי"ש.
 בפ' במדבר שם מפרש רש"י עוה"פ „נרותי,
 לוצי"ש בלעז שנותנין בהן השמן והפתילות“.

(ב) וביותר תמוה: רש"י בעצמו כתב
 (בפ' ויקהל³²) כמה פסוקים לפני זה:
 „כבר פירשתי נדבת המשכן ומלאכתו
 במקום צוואתם“

– ומהאי טעמא לא פירש שם רש"י
 (רובא דרובא של) הענינים דנדבת
 ומלאכת המשכן (מלבד במקום שנוסף
 דבר חידוש שלא היינו יודעים מ„מקום
 צוואתם“³³), כיון שסמך על מה שכבר
 פירש לעיל –

326 וא"כ, מאחר שכבר פירש רש"י מהם
 „נרות“ – „במקום צוואתם“ – מדוע
 חזר דוקא על פירוש זה בשנית?

(ג) מדוע הוסיף והקדים רש"י

ומפרש שם ג"כ עוה"פ „מלקחי“, „מחחתי“ –
 ובאופן אחר מפירושו בפרשתנו (כה, לח). ואכ"מ.
 (32) לה, ה.

(33) או לתרץ הפסוק, וכמו בפרש"י לה, יד:
 ואת שמן המאור, אף הוא צריך חכמי לב כו'.
 ומה שמפרש רש"י (שם, יג) „לחם הפנים, כבר
 פרשתי ע"ש שהיו לו פנים לכאן ולכאן כו" –
 דלכאורה: א) הפירוש מיותר. ב) ובפרט שרש"י
 עצמו מתחיל ומדגיש „כבר פרשתי“ –
 י"ל שכוונת רש"י לשלול הטעות דמש"נ
 „לחם הפנים“ (בתוספת ה"א**) – דלא כמש"נ
 „במקום צוואתם“ (פרשתנו כה, ל) „לחם פנים“
 (בלי ה"א) – פירושו לחם שמניחים „לפני“
 („בפנים“), ע"ד פי' תיב"ע, ראב"ע וחזקוני תרומה
 שם.

ולכן מפרש רש"י ד„הפנים“ פירושו „ע"ש
 שהיו לו פנים כו", ומש, „הפנים“ הוא כי „כבר
 פרשתי כו" (היינו שכבר מפורש לעיל – ובמילא
 ידוע ע"ד זה), ולכן נאמר „הפנים“ בה"א הידיעה.

(* במשכיל לדוד (ועד"ז בשפ"ח), דקשה לרש"י
 למה צריך ע"ז חכמי לב – אבל מה שרק על
 הפסוק שלאח"י כותב רש"י (ואת שמן המאור) אף
 הוא צריך חכמי לב כו', משמע, דבהכתובים עד
 שם לא זו היא קושיית רש"י.

(**) להעיר מפרש"י ויצא לא, יג.

(* מש"נ בפרשתנו (כה, לז) „ועשית את נרותי
 גוי (ותיכף לאח"י) והעלה את נרותי“ – אינה
 קושיא כ"כ, כי אפשר לפרש (בדוחק עכ"פ) „והעלה
 את נרותי“ (לא – הדלקת הנרות, כ"א) – שימות
 הנרות על ראשי הקנים שיהי', והאיר על עבר
 פני", כפי' הרשב"ם וחזקוני שם. ועיין פרש"י
 (ורא"ס) שם.

„(ככר . . יעשה) אותה את כל הכלים האלה“³⁵ לא נכללו הנרות ב„אותה“ (המנורה) אלא ב„כל הכלים האלה“ – היינו שהנרות הם מכלי המנורה.

אך בעת לימוד פרשת ויקהל, שבה נאמר „ואת מנורת המאור ואת כלי ואת נרותי“, עולה לפי זה השאלה: כיון שכבר נאמר „ואת כלי“ ובכלל זה גם הנרות – מפני מה נאמר „ואת נרותי“ כענין בפני עצמו?

וכדי לתרץ קושיא זו, העתיק רש"י את התיבות „ואת כלי“ ופירש – „מלקחים ומחתות“, ותכף אחרי זה העתיק מן הפסוק „נרותי“ והשמיט את התיבה „ואת (נרותי)“ – מתוך כוונה להדגיש בזה, שיש לפרש את הפסוק כאילו לא נכתבה תיבת „ואת“ לפני „נרותי“ – כיון ש„נרותי“ הם (גם) פרט ב„ואת כלי“³⁶, והיינו, שפירוש הפסוק הוא: „ואת כלי (שהם) מלקחים מחתות נרותי“.

327 ט. אבל עדיין אינו מובן: מדוע באמת הוצרך הכתוב לחלק ולהפריד את „נרותי“ מתוך שאר כלי המנורה? ועל זה כתב רש"י – „לוציניי"ש בלעז“, דרש התיבה „בלעז“ – הוא אור, והטעם שנקראו הנרות ע"ש האור, הוא להיותם (כהמשך דברי רש"י) „בזיכים שהשמן והפתילות נתונים בהן“, דהיינו, מפני שבהם באים לידי ביטוי המכוון והתכלית של עצם

„לוציניי"ש בלעז“ – דלכאורה, ממה נפשך: אם הפירוש „בזיכין וכו“ אינו מספיק, ודרוש לדעת גם את ה„לעז“, הי' לו לרש"י להביאו במקום שפירש תיבת „נרות“ בפעם הראשונה (בפרשתנו)³⁴; ואם אין צריך להזקק לזה, כיון שדי בפירוש „כמין בזיכין כו“, מדוע הי' צריך להוסיף ה„לעז“ בפ' ויקהל?

ז. ויובן בהקדים עוד דיוק בפירוש רש"י זה – ובהקדם: כבר נתבאר כמה וכמה פעמים אשר כל תיבה (ואות) בפירוש רש"י על התורה היא בתכלית הדיוק; ואשר כן הוא לא רק בנוגע לתיבות בגוף הפירוש, אלא גם התיבות שמעתיק מן הפסוק כדיבור המתחיל הן בדיוק.

א' המקומות שבהם נראה הדבר (עד כמה מדויק דיבור המתחיל של רש"י) באופן בולט, הוא בפירוש רש"י הנ"ל: בפסוק הנ"ל – „ואת מנורת המאור ואת כלי ואת נרותי ואת שמן המאור“ – כתב רש"י ג' ד"ה שונים: (א) „ואת כלי“, מלקחים ומחתות. (ב) „נרותי“, לוציניי"ש וכו' (כנ"ל). (ג) „ואת שמן המאור“, אף הוא צריך חכמי לב כו“.

והשינוי בולט לעיני: בדיבור המתחיל הראשון והאחרון העתיק רש"י מן הפסוק גם תיבת „ואת“, משא"כ בד"ה השני העתיק רק תיבת „נרותי“ ולא תיבת „ואת“.

ח. וע"פ הנ"ל – שלפי פירוש רש"י לא היו הנרות בכלל „מקשה“ – מובן: מאחר שלשיטתו לא היו ה„נרות“ מגוף המנורה, צריך לומר, שבפסוק

35 ועד"ז בפ' תשא ל, כז. לא, ת. ויקהל לו, כד.

36 משא"כ „שמן המאור“. שלכן מעתיק רש"י תיבת „ואת“ בד"ה שלאח"ז – „ואת שמן המאור“ – אף שלגוף פירושו שם אין נוגע תיבת „ואת“.

34 וכרשב"ם פרשתנו כאן.

וכיון שהנרות הם עיקר כל המנורה
— מובן מפני מה ייחדם הכתוב
והפרידם (משאר) כלי המנורה³⁹.

(משיחת ש"פ ויק"פ תשל"ז)

מקור ומקום האור (מפני „שהשמן והפתילות
נתונין בהן“).

(39) ועפ"ז מובן מה שדוקא בפ' ויקהל מוסיף
רש"י „בזיכום כו" ולא בפ' תצוה שרק מביא
ה„לעז" (כנ"ל הערה 31): בפ' תצוה מבאר פירוש
התיבה, ולזה די הפירוש דה„לעז" של נרות
שהוא ע"ש האור; משא"כ בפ' ויקהל שכוונת
רש"י לבאר שהנרות הם עיקר המנורה (שלא
נפרטו בפ"ע), ולכן מסביר איך שהנרות הם ענין
האור „שהשמן והפתילות נתונין בהן“.

המנורה — יצירת אור³⁷ [והאור נוצר
מן ה(נמצא ב)נרות „שהשמן והפתילות
נתונין בהן“³⁸].

(37) ואף שאין צריך לאורה (פרש"י בהעלותך
ח, ב) — מ"מ מובן, שענינה של המנורה
הוא אור וכמש"נ שמן למאור, ושמה מוכיח:
מנורת המאור.

(38) ובוה מתורץ ג"כ שינוי לשון רש"י
בפרשתנו לגבי פ' ויקהל: בפרשתנו — „כמין
בזיכין שנותנין בתוכן השמן והפתילות“ (שמדבר
ע"ד פעולת האדם — „שנותנין כו" ופ' ויקהל
— „בזיכום שהשמן והפתילות נתונין בהן“ (מדבר
ע"ד „השמן והפתילות (שהם) נתונין בהן“),
כי בפרשתנו מבאר צורת הנרות ותפקידם
(כמין בזיכין כו" ופ' ויקהל — שהנרות הם

